

K Z O M B U N D I A K Ń A T
Z B A D A Ń

Warszawa, kwiecień 2012

www.cbos.pl ● sekretariat@cbos.pl

BS/57/2012

NADAL NIEPRZEKONANI –

POLACY O PODWYŻSZENIU

WIEKU EMERYTALNEGO

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
11 stycznia 2012 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Po krótkim okresie konsultacji społecznych rząd przyjął projekt ustawy o podniesieniu do 67. roku życia wieku emerytalnego dla kobiet i mężczyzn. Zgodnie z wcześniejszym porozumieniem między PO i PSL, projekt przewiduje możliwość uzyskania częściowej emerytury przez kobiety, które mają 62 lata i co najmniej 35-letni staż ubezpieczeniowy, oraz przez mężczyzn, którzy ukończyli 65 lat i mają przynajmniej 40-letni staż ubezpieczeniowy.

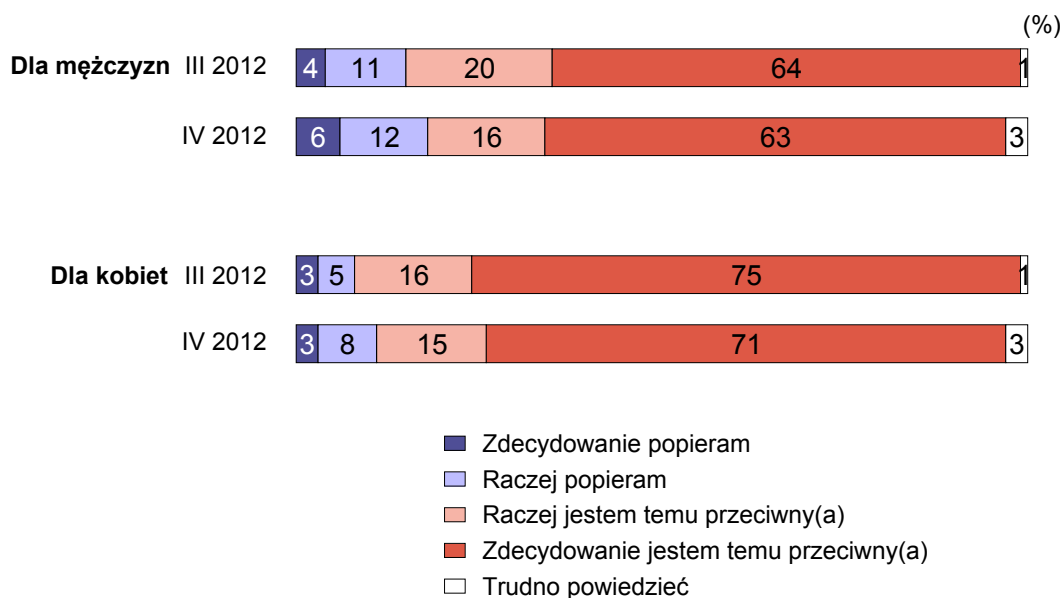
W kwietniowym badaniu¹ ponownie zapytaliśmy naszych respondentów o opinie na temat planowanego podwyższenia wieku emerytalnego oraz przyjętego przez koalicjantów kompromisu dotyczącego emerytur częściowych. Badanie było realizowane w trakcie rządowej kampanii mającej przekonać Polaków do projektowanych zmian.

STOSUNEK DO PODNIESIENIA WIEKU EMERYTALNEGO

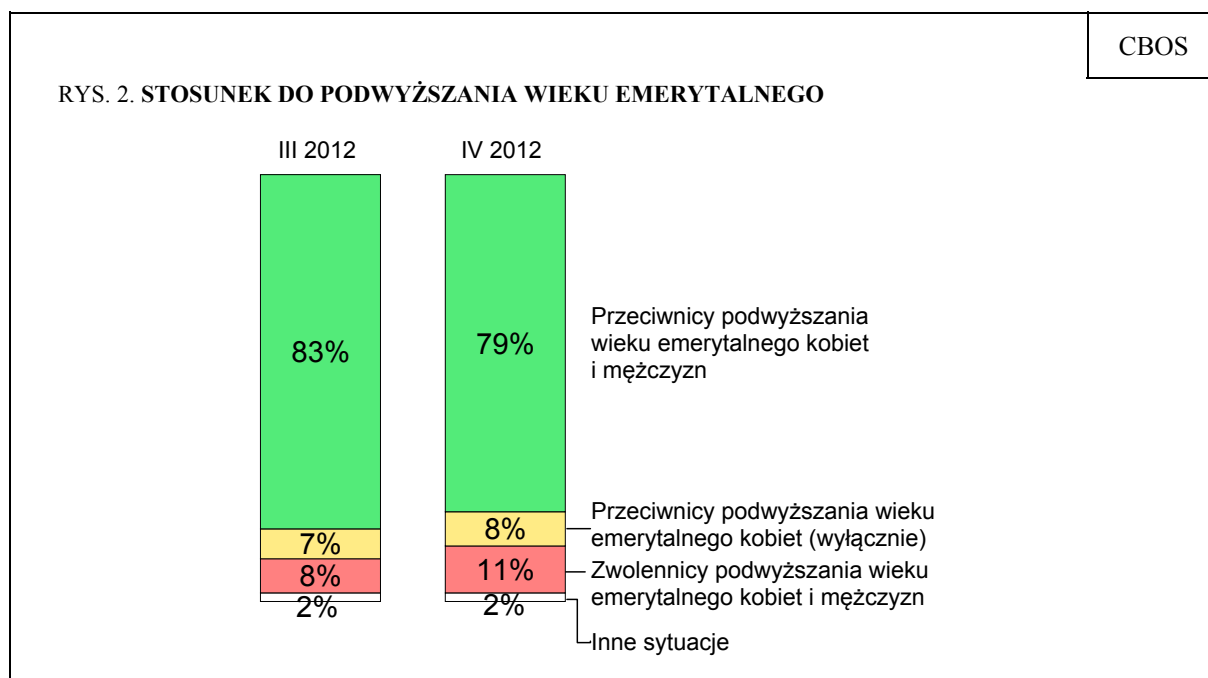
Dyskusja wokół rządowej propozycji podniesienia wieku emerytalnego w niewielkim stopniu wpłynęła na zmniejszenie społecznego oporu wobec planowanych rozwiązań. Wprawdzie w ciągu ostatniego miesiąca nieznacznie przybyło osób popierających zmiany, jednak Polacy w ogromnej większości pozostali niechętni rządowym planom. Przeciw podniesieniu do 67 lat wieku emerytalnego mężczyzn jest obecnie 79% dorosłych, za tą propozycją opowiada się niespełna jedna piąta (18%). Podniesieniu do 67 lat wieku emerytalnego kobiet sprzeciwia się 86% badanych, a popiera to rozwiązanie tylko co dziesiąty respondent (11%).

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (263) przeprowadzono w dniach 12 – 18 kwietnia 2012 roku na liczącej 1018 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. RZĄD PLANUJE OD 2013 ROKU STOPNIOWE PODWYŻSZANIE WIEKU EMERYTALNEGO. DOCELOWO (W 2020 ROKU W PRZYPADKU MĘŻCZYŹN I W 2040 ROKU W PRZYPADKU KOBIEŃ) WIEK EMERYTALNY MA WYNIEŚĆ 67 LAT. CZY POPIERA PAN(I) PODWYŻSZENIE WIEKU EMERYTALNEGO DO 67 LAT CZY TEŻ JEST PAN(I) TEMU PRZECIWNY(A)?

Stosunek do podniesienia wieku emerytalnego mężczyzn wiąże się ze stosunkiem do podwyższenia wieku emerytalnego kobiet. Prawie cztery piąte dorosłych Polaków (79%) sprzeciwia się zarówno jednemu, jak i drugiemu rozwiązaniu. Niewielka grupa (8%) jest przeciwna wydłużaniu aktywności zawodowej kobiet, ale skłonna byłaby zgodzić się na dłuższą pracę mężczyzn. Podniesienie wieku emerytalnego obu płci akceptuje zaledwie 11% badanych. W ostatnim miesiącu jedynie nieznacznie zmalał odsetek przeciwników podwyższania wieku emerytalnego i minimalnie wzrósł odsetek jego zwolenników.

Przeciwnicy podwyższania wieku emerytalnego przeważają we wszystkich analizowanych grupach socjodemograficznych. Zwolennikami rządowej propozycji są relatywnie najczęściej mieszkańcy miast liczących ponad 500 tys. ludności (25%), osoby z wyższym wykształceniem (23%) oraz badani stosunkowo dobrze sytuowani – o miesięcznych dochodach *per capita* powyżej 1500 zł (21%). W grupach społeczno-zawodowych podwyższenie wieku emerytalnego obu płci akceptują przede wszystkim kadra kierownicza i specjaliści (28%) oraz właściciele firm (26%).

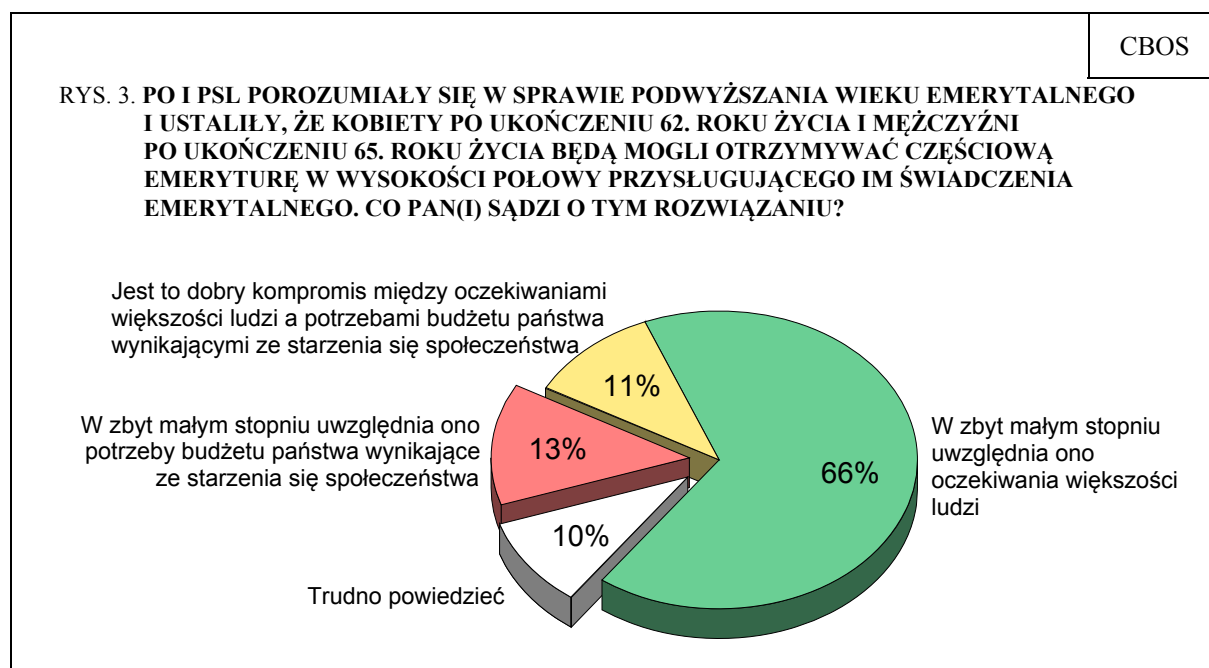
Sprzeciw wobec podwyższania wieku emerytalnego obu płci dominuje także w elektoratach wszystkich najważniejszych ugrupowań politycznych, z wyjątkiem PO. Opinie wyborców głównej partii rządzącej są bardziej zróżnicowane – również wśród nich największą grupę stanowią przeciwnicy podnoszenia wieku emerytalnego, jednak co trzeci akceptuje jego podniesienie dla obu płci, a niemal co piąty sprzeciwia się dłuższej pracy kobiet, ale nie odrzuca możliwości wydłużenia czasu pracy mężczyzn.

Tabela 1

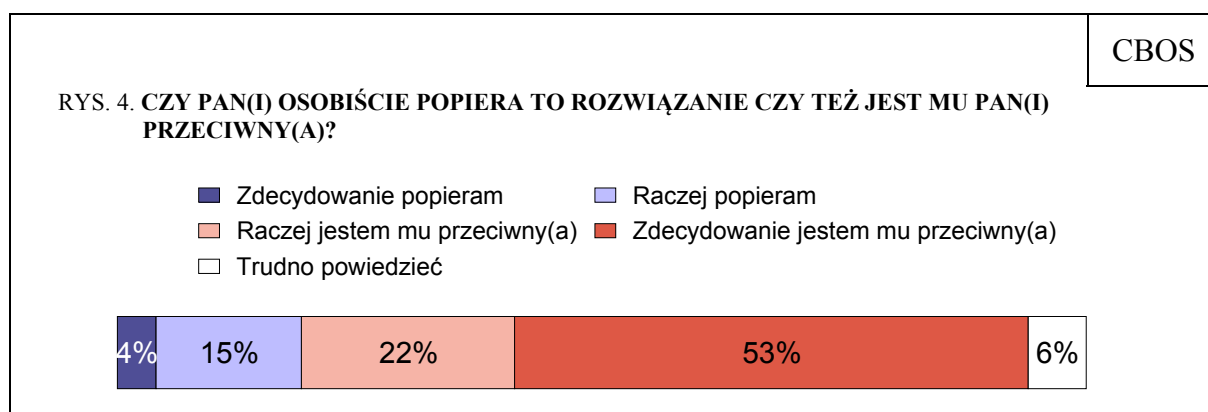
Potencjalne elektoraty	Stosunek do podwyższania wieku emerytalnego			
	przeciwnicy podwyższania wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn	przeciwnicy podwyższania wieku emerytalnego kobiet (wyłącznie)	zwolennicy podwyższania wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn	Inne sytuacje
	w procentach			
PO	45	18	33	4
SLD	72	10	16	2
Ruch Palikota	76	2	22	0
PSL	82	9	6	3
PiS	96	3	1	0

OCENA KOMPROMISU EMERYTALNEGO

Uzgodniony przez partie rządzące kompromis w sprawie podwyższenia wieku emerytalnego, zakładający możliwość wcześniejszego przechodzenia na emeryturę i pobierania połowy przysługującego świadczenia, jest w ocenie większości Polaków niezadowolający. Dwie trzecie badanych (66%) uważa, że w zbyt małym stopniu wychodzi on naprzeciw oczekiwaniom społecznym. Z kolei co ósmy respondent (13%) sądzi, że zawarte porozumienie w zbyt małym stopniu uwzględnia potrzeby budżetu państwa wynikające ze starzenia się społeczeństwa. Tylko 11% ankietowanych dobrze ocenia wypracowane przez koalicjantów rozwiązanie.

Przyjęty przez PO i PSL kompromis w sprawie podwyższenia wieku emerytalnego popiera zaledwie 19% badanych, podczas gdy trzy czwarte (75%) jest mu przeciwnych. Stosunkowo najwięcej zwolenników proponowanego rozwiązania jest wśród mieszkańców dużych, ponadpółmilionowych miast (32%), badanych z wyższym wykształceniem (28%) i najlepiej sytuowanych – o miesięcznych dochodach *per capita* powyżej 1500 zł (29%). W grupach społeczno-zawodowych przyjęte ustalenia najczęściej aprobują właściciele firm (41%).

Wypracowany przez koalicjantów kompromis popiera blisko połowa zwolenników PO – wyraźnie większa grupa niż wśród sympatyków pozostałych ugrupowań. W elektoracie współrządzącego PSL stosunek do zawartych ustaleń jest już jednak dość jednoznacznie negatywny. Można zakładać, że to właśnie kompromis w sprawie podniesienia wieku emerytalnego przyczynił się do spadku notowań PSL (z 8% do 5%) w ostatnim miesiącu². Platformie, która złagodziła swoje wyjściowe stanowisko negocjacyjne, porozumienie w sprawie wieku emerytalnego nie zaszkodziło – jej notowania się nie zmieniły (29%).

W elektoratach partii opozycyjnych przeważa krytyczny stosunek do proponowanego przez rząd rozwiązania, przy czym przyjęty kompromis ma więcej zwolenników w elektoratach SLD i Ruchu Palikota niż wśród sympatyków PiS.

² Por. komunikat CBOS „Preferencje partyjne w kwietniu”, kwiecień 2012 (oprac. K. Pankowski).

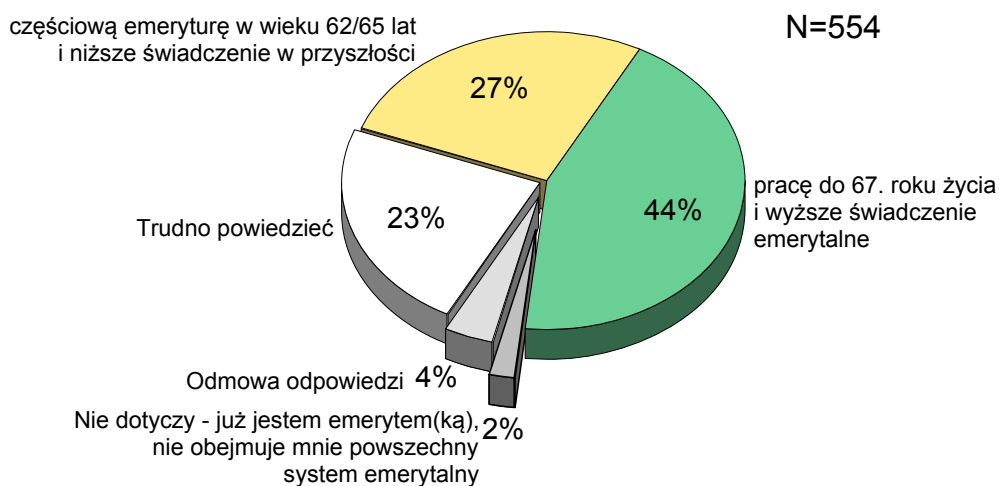
Tabela 2

Potencjalne elektoraty	Czy Pan(i) osobiście popiera to rozwiązanie czy też jest mu Pan(i) przeciwny(a)?		
	Popieram	Jestem przeciwny(a)	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO	47	49	4
SLD	33	59	8
Ruch Palikota	27	66	7
PSL	14	86	0
PiS	5	93	2

KRÓTSZA PRACA CZY WYŻSZA EMERYTURA?

Przeciwnicy „rozmiękczenia” reformy emerytalnej poprzez umożliwienie wcześniejszego przejścia na emeryturę i otrzymywania połowy świadczenia obawiają się, że Polacy będą zbyt chętnie korzystać z tej możliwości. Decyzje w tej sprawie będą zapewne zależeć od indywidualnej sytuacji każdego człowieka, w tym od jego położenia na rynku pracy, pozycji zawodowej, sytuacji rodzinnej, a także od jego orientacji życiowej. Trudno oczekiwać, aby np. dzisiejsze trzydziestolatki czy czterdziestolatki wiedziały, co będą robić za kilkadziesiąt lat. Możemy jednak zbadać ich dzisiejsze orientacje życiowe i sprawdzić, jak skłonni byliby postąpić mając wybór między dłuższą pracą i perspektywą wyższego świadczenia w przyszłości a krótszą pracą i niższym świadczeniem. Przeważająca część osób, które miałyby pracować do 67. roku życia (choć w praktyce reforma nie dotyczy ich wszystkich), a więc w przypadku mężczyzn mających dziś 58 lat, a w przypadku kobiet – 38 lat, deklaruje, że wybrałyby pracę do 67. roku życia i wyższe świadczenie emerytalne. Nieco więcej niż jedna czwarta badanych z tej grupy zdecydowałaby się raczej na wcześniejsze zakończenie pracy, częściową emeryturę i niższe świadczenie w przyszłości.

RYS. 5. TEGO OCZYWIŚCIE NIE MOŻNA WIEDZIEĆ NA PEWNO, ALE, JAK SIĘ PANU(I) WYDAJE, CZY MAJĄC WYBÓR MIĘDZY PRACĄ DO 67. ROKU ŻYCIA I WYŻSZYM ŚWIADCZENIEM EMERYTALNYM A PRZEJŚCIEM NA CZĘŚCIOWĄ EMERYTURĘ W WIEKU 62/65 LAT I NIŻSZYM ŚWIADCZENIEM W PRZYSZŁOŚCI, WYBRAŁ(A)BY PAN(I):

Deklaracje w tej kwestii zmieniają się wraz z wiekiem. Pracę do 67. roku życia najczęściej planują osoby, dla których jest to jeszcze odległa perspektywa, a więc respondenci od 18 do 24 roku życia (60%) oraz mający od 25 do 34 lat (50%). Zdecydowanie najczęściej do 67. roku życia chcieliby pracować uczniowie i studenci (72%). Częściej niż przeciętnie deklaracje takie składają osoby z wyższym wykształceniem oraz badani o miesięcznych dochodach *per capita* powyżej 1500 zł (po 54%).

Tabela 3

Wiek	Tego oczywiście nie można wiedzieć na pewno, ale, jak się Panu(i) wydaje, czy mając wybór między pracą do 67. roku życia i wyższym świadczeniem emerytalnym, a przejściem na częściową emeryturę w wieku 62/65 lat i niższym świadczeniem w przyszłości, wybrał(a)by Pan(i):				
	pracę do 67. roku życia i wyższe świadczenie emerytalne	częściową emeryturę w wieku 62/65 lat i niższe świadczenie w przyszłości	Trudno powiedzieć	Odmowa odpowiedzi	Nie dotyczy – już jestem emerytem(tką), nie obejmuje mnie powszechny system emerytalny
w procentach					
18–24 lata	60	20	19	1	0
25–34	50	25	22	3	0
35–44	34	32	26	6	2
Powyżej 45 lat	24	38	25	6	7

W ciągu ostatniego miesiąca społeczny opór wobec wydłużenia wieku emerytalnego niewiele zmalał. Co więcej, wprowadzenie możliwości uzyskania przed ukończeniem 67. roku życia częściowej emerytury nie zadowala większości Polaków, którzy uważają, że przyjęte rozwiązanie w zbyt małym stopniu wychodzi naprzeciw oczekiwaniom społecznym. W wymiarze politycznym kompromis w sprawie emerytur raczej zaszkodził wizerunkowi PSL, które nie zdołało przekonać Polaków, że przyjęte rozwiązanie jest sukcesem tej partii.

Opracowała
Beata ROGUSKA

A N E K S

Tabela 1

		Stosunek do podwyższania wieku emerytalnego				Liczba osób
		Zwolennicy podwyższania wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn	Przeciwnicy podwyższania wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn	Przeciwnicy podwyższania wieku emerytalnego kobiet (wyłącznie)	Inne sytuacje	
		%	%	%	%	
Ogółem		11	79	8	2	1018
Płeć	Mężczyźni	13	76	8	2	485
	Kobiety	9	81	7	3	533
Wiek	18-24 lata	10	80	6	4	127
	25-34	13	81	5	1	209
	35-44	11	83	5	1	174
	45-54	9	84	4	2	156
	55-64	13	75	10	3	182
	65 lat i więcej	9	70	15	6	170
Miejsce zamieszkania	Wieś	5	88	5	2	386
	Miasto do 20 tys.	11	80	7	2	155
	20-100 tys.	10	80	8	2	196
	101-500 tys.	16	68	13	3	169
	501 tys. i więcej mieszk.	25	59	9	7	112
Wykształcenie	Podstawowe	5	81	6	7	199
	Zasadnicze zawodowe	4	90	5	1	265
	Średnie	13	76	8	2	357
	Wyższe	23	64	11	1	197
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	28	59	10	2	104
	Średni personel, technicy	14	82	4		45
	Pracownicy adm.-biurowi	4	88	8		55
	Pracownicy usług	4	91	5		53
	Robotnicy wykwalifikowani	5	89	6		117
	Robotnicy niewykwalifik.	10	79	4	6	54
	Rolnicy	2	95	2	1	64
	Pracujący na własny rach.	26	63	11		46
Bierni zawodowo	Renciści	3	88	7	2	77
	Emeryci	13	69	12	6	223
	Uczniowie i studenci	14	73	8	5	65
	Bezrobotni	13	84	3		56
	Gospodynie domowe i inni		88	6	7	59
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	17	75	7	1	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	8	84	7	1	90
	sekt. pryw. poza rolnict.	15	77	7	1	235
	prywatnym gosp. rolnym	2	97		2	60
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	1	93	2	3	139
	501-750	5	92	2	2	107
	751-1000	10	82	6	2	147
	1001-1500	13	74	10	3	194
	Powyżej 1500 zł	21	61	15	3	177
Ocena własnych war. mater.	Złe	5	85	3	6	153
	Średnie	7	86	6	2	463
	Dobre	18	68	11	3	403
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	7	84	7	2	42
	Raz w tygodniu	9	81	8	2	474
	1-2 razy w miesiącu	6	87	5	2	172
	Kilka razy w roku	13	73	10	4	227
	W ogóle nie uczestniczy	24	64	4	8	102
Poglądy polityczne	Lewica	14	75	10	1	195
	Centrum	12	79	7	2	358
	Prawica	13	77	9	1	249
	Trudno powiedzieć	5	83	5	8	217

Tabela 2

		PO i PSL porozumiały się w sprawie podwyższenia wieku emerytalnego i ustaliły, że kobiety po ukończeniu 62. roku życia i mężczyźni po ukończeniu 65. roku życia będą mogli otrzymywać częściową emeryturę w wysokości połowy przysługującego im świadczenia emerytalnego. Co Pan(i) sądzi o tym rozwiązaniu?				Liczba osób
		W zbyt małym stopniu uwzględnia ono oczekiwania większości ludzi	Jest to dobry kompromis między oczekiwaniami większości ludzi a potrzebami budżetu państwa wynikającymi ze starzenia się społeczeństwa	W zbyt małym stopniu uwzględnia ono potrzeby budżetu państwa wynikające ze starzenia się społeczeństwa	Trudno powiedzieć	
Ogółem		66	11	13	10	1016
Płeć	Mężczyźni	64	13	14	8	485
	Kobiety	69	9	12	9	531
Wiek	18-24 lata	64	10	18	8	127
	25-34	68	15	13	5	209
	35-44	71	10	12	7	174
	45-54	70	7	14	9	156
	55-64	67	12	14	8	181
	65 lat i więcej	59	12	12	18	169
Miejsce zamieszkania	Wieś	73	8	14	5	385
	Miasto do 20 tys.	68	11	11	10	155
	20-100 tys.	65	9	16	10	196
	101-500 tys.	58	17	10	15	169
	501 tys. i więcej mieszk.	57	18	15	10	111
Wykształcenie	Podstawowe	59	9	16	15	199
	Zasadnicze zawodowe	67	10	13	10	265
	Średnie	67	10	15	8	355
	Wyższe	72	17	8	3	196
	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	67	19	11	3	104
Grupa społ.-zaw. pracujący	Średni personel, technicy	78	11	8	3	45
	Pracownicy adm.-biurowi	70	8	18	3	55
	Pracownicy usług	76	9	13	2	53
	Robotnicy wykwalifikowani	62	12	14	12	117
	Robotnicy niewykwalifik.	61	9	23	7	54
	Rolnicy	84	2	7	7	64
	Pracujący na własny rach.	67	19	3	11	46
	Renciści	64	5	17	13	77
	Emeryci	61	13	12	14	221
Pracuje w:	Uczniowie i studenci	65	11	15	10	65
	Bezrobotni	65	12	13	10	56
	Gospodynie domowe i inni	64	10	21	5	59
	inst. państw., publicznej	69	14	13	4	134
	spółce właścicieli prywatnych i państwa sekt. pryw. poza rolnict.	72	10	7	11	90
Dochody na jedną osobę	sekt. pryw. poza rolnict. prywatnym gosp. rolnym	67	14	14	6	235
	Do 500 zł	76	5	15	4	139
	501-750	63	10	15	12	107
	751-1000	62	9	20	9	147
	1001-1500	65	12	14	9	193
Ocena własnych war. mater.	Powyżej 1500 zł	68	19	8	5	176
	Złe	65	4	15	16	153
	Średnie	70	10	13	8	460
	Dobre	63	16	14	7	403
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	60	5	20	15	42
	Raz w tygodniu	66	12	14	8	474
	1-2 razy w miesiącu	71	7	12	10	171
	Kilka razy w roku	70	12	10	8	227
	W ogóle nie uczestniczy	54	17	18	10	102
Poglądy polityczne	Lewica	69	14	10	7	194
	Centrum	67	11	15	6	357
	Prawica	68	13	13	7	249
	Trudno powiedzieć	61	7	14	18	216

Tabela 3

		Czy Pan(i) osobiście popiera to rozwiązanie czy też jest mu Pan(i) przeciwny(a)?			Liczba osób
		Popieram	Jestem mu przeciwny(a)	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		19	75	6	1016
Płeć	Mężczyźni	23	71	6	483
	Kobiety	15	78	7	533
Wiek	18-24 lata	17	74	9	125
	25-34	23	73	4	209
	35-44	20	76	3	174
	45-54	14	81	5	156
	55-64	19	75	5	182
	65 lat i więcej	17	70	13	170
Miejsce zamieszkania	Wieś	15	79	6	386
	Miasto do 20 tys.	18	78	4	155
	20-100 tys.	18	75	7	196
	101-500 tys.	21	71	8	167
	501 tys. i więcej mieszk.	32	59	9	112
Wykształcenie	Podstawowe	12	75	13	199
	Zasadnicze zawodowe	13	81	6	265
	Średnie	22	74	5	355
	Wyższe	28	68	4	197
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	27	71	2	104
	Średni personel, technicy	22	76	2	45
	Pracownicy adm.-biurowi	16	81	3	55
	Pracownicy usług	9	88	3	53
	Robotnicy wykwalifikowani	12	82	5	117
	Robotnicy niewykwalifik.	18	77	5	54
	Rolnicy	11	76	13	64
	Pracujący na własny rach.	41	53	6	46
Bierni zawodowo	Renciści	14	80	6	77
	Emeryci	21	69	10	223
	Uczniowie i studenci	25	65	10	64
	Bezrobotni	19	76	5	56
	Gospodynie domowe i inni	7	86	6	59
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	20	78	1	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	18	80	2	90
	sekt. pryw. poza rolnict.	22	73	6	235
	prywatnym gosp. rolnym	12	75	13	60
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	6	87	8	139
	501-750	16	78	6	107
	751-1000	17	75	7	147
	1001-1500	22	72	6	194
	Powyżej 1500 zł	29	67	4	177
Ocena własnych war. mater.	Złe	9	81	10	151
	Średnie	13	80	7	463
	Dobre	29	66	5	403
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	20	79	2	42
	Raz w tygodniu	17	79	5	473
	1-2 razy w miesiącu	13	79	7	172
	Kilka razy w roku	23	69	8	227
	W ogóle nie uczestniczy	29	59	12	102
Poglądy polityczne	Lewica	21	75	4	195
	Centrum	20	73	6	358
	Prawica	20	77	3	249
	Trudno powiedzieć	12	74	14	215